

LITERATURA CATALANA

INTRODUCCIÓ

La Literatura catalana de modalitat al Batxillerat s'ha d'entendre com una ampliació i un aprofundiment dels continguts literaris de la matèria comuna i hauria de participar, des de la seva lògica especificitat, de la visió integrada i multidisciplinària de les diferents àrees del saber característica d'uns estudis polivalents. Això implica, d'entrada, establir lligams amb les altres matèries de literatura. També la globalitat i complexitat dels fets culturals aconsellen de tenir present la coordinació, fins allà on sigui possible, amb altres matèries, com la Història del món contemporani, la Història de Catalunya, la Història de l'art o la Història de la filosofia.

Amb la intenció d'apropar l'alumnat a la matèria s'ha optat per centrar el continguts conceptuals a la realitat més concreta de les obres i els autors/es. Per això s'han seleccionat les figures i les obres cabdals, representatives de la literatura catalana, des dels orígens fins a l'actualitat, especialment de les dues èpoques més significatives, l'Edat Mitjana i el segle XX.

La lectura, l'anàlisi i la contextualització de sis obres prescriptives han de ser la base per accedir al conjunt de la literatura catalana. Aquestes sis obres corresponents als autors/es que figuren a l'apartat de Fets, conceptes i sistemes conceptuals es renovaran periòdicament. La tria de les sis obres es farà de manera coordinada amb les corresponents a la literatura castellana, procurant buscar les interconnexions entre autors/es i obres.

Cal no oblidar, a més, que no tan sols es tracta d'ajudar l'alumnat a adquirir uns coneixements, en aquest cas literaris, sinó també i sobretot, en consonància amb els objectius generals d'etapa, de contribuir a l'ús correcte de les tècniques de comunicació i, doncs, de fer valorar la pròpia expressió com a indicativa del nivell cultural i com a possible font de gaudi personal en l'elaboració de textos.

Atesa la diversitat d'un alumnat que només en casos molt concrets s'orientarà pels estudis literaris, cal també que aquesta visió global sigui complementària de l'adquisició del gust per la lectura i de l'interès pel fenomen literari en sentit ampli; les quals coses afavoriran la comprensió de les claus culturals més significatives del nostre temps.

En altres paraules, cal fer de la Literatura catalana al Batxillerat una matèria viva, dinàmica i flexible que, tot i que ha d'acomplir la tasca de situar en el seu context els principals autors/es i obres, també ha de tenir sempre present que allò fonamental és estimular en l'alumnat el gust per la literatura.

OBJECTIUS GENERALS

L'alumnat, en acabar la matèria, ha de ser capaç de:

1. Llegir significativament textos literaris.
2. Analitzar, interpretar i valorar textos de diferents gèneres literaris.
3. Comentar, amb la competència lingüística necessària, textos literaris relacionats amb les obres treballades.
4. Conèixer els principals autors/es i obres de la literatura catalana contemporània.
5. Fer treballs de recerca bibliogràfica, degudament documentats, sobre autors/es i obres de la literatura catalana.
6. Valorar críticament un autor/a o una obra, amb criteris raonats.
7. Crear textos a partir dels models literaris analitzats.

8. Desenvolupar la pròpia capacitat crítica en la discussió i el contrast de punts de vista sobre obres i autors/es diversos.
9. Gaudir de la lectura, en tant que activitat d'oci que suposa un enriquiment de la sensibilitat.

CONTINGUTS

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. De l'Edat Mitjana a la Renaixença.
 - 1.1. Ramon Llull.
 - 1.2. L'Humanisme: Bernat Metge.
 - 1.3. La poesia del s. XV: Ausiàs March.
 - 1.4. La novel·la de cavalleries: *Tirant lo Blanc*, *Curial e Güelfa*.
 - 1.5. Del Renaixement a la Il·lustració: Francesc Fontanella, Francesc Vicenç Garcia.
2. La Renaixença: Romanticisme i Realisme.
 - 2.1. La poesia: Jacint Verdaguer.
 - 2.2. El teatre: Àngel Guimerà.
 - 2.3. La novel·la: Narcís Oller.
3. El Modernisme.
 - 3.1. La poesia: Joan Maragall, Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover.
 - 3.2. La novel·la: Raimon Casellas, Joaquim Ruyra, Prudenci Bertrana Caterina Albert (Víctor Català).
 - 3.3. El teatre: Santiago Rusiñol, Joan Puig i Ferrer.
4. Del Noucentisme als anys trenta.
 - 4.1. L'assaig: Eugeni d'Ors.
 - 4.2. La poesia: Josep Carner, Guerau de Liost, Carles Riba, Joan Salvat-Papasseit, J. V. Foix.
 - 4.3. La narrativa i el teatre: Josep Pla, Josep M. de Sagarra.
5. Dels anys quaranta fins a l'actualitat.
 - 5.1. L'assaig: Joan Fuster.
 - 5.2. La poesia: Joan Oliver (Pere Quart), Salvador Espriu, Gabriel Ferrater, Miquel Martí i Pol, Pere Gimferrer.
 - 5.3. La narrativa: Llorenç Villalonga, Mercè Rodoreda, Pere Calders, Manuel de Pedrolo, Baltasar Porcel.
 - 5.4. El teatre: Joan Brossa, Josep M. Benet i Jornet.

Procediments

1. Comprensió d'un text literari: síntesi i identificació del sentit.
2. Consideració sobre temes, assumptes, personatges, circumstàncies, tòpics, símbols, mites.
3. Anàlisi dels recursos literaris del text.
4. Situació de les obres i els textos llegits en el seu context històric i literari.
5. Establiment de possibles relacions d'un text literari amb altres arts o amb moviments estètics que puguin haver-lo influït o que li siguin coetanis.
6. Comparació de textos: anàlisi de confluència i divergències entre textos.
7. Lectura expressiva de textos literaris.
8. Transformació d'un text literari: canvi de punt de vista narratiu.
9. Establiment de la poètica d'un autor/a o d'un corrent literari a través de textos, literaris o programàtics.
10. Creació de textos breus a partir dels models literaris estudiats.

11. Consulta de fonts bibliogràfiques, tradicionals o digitals.

Valors, normes i actituds

1. Gust per la lectura i, en particular, interès per la literatura.
2. Valoració positiva de la literatura en tant que expressió de la subjectivitat de l'autor/a i, alhora, manifestació cultural emblemàtica dels pobles.
3. Predisposició al contrast d'idees i al judici crític, i respecte per la possibilitat d'interpretacions o apreciacions diferents de les pròpies.
4. Consciència de la importància d'una expressió acurada, tant oral com escrita, a l'hora d'expressar les pròpies idees.
5. Interès per conèixer els grans autors/es i la tradició literària.
6. Voluntat d'arrelament en la tradició pròpia del país i, alhora, curiositat per les cultures veïnes.

OBJECTIUS TERMINALS

1. Valorar la literatura com a part fonamental de la cultura del nostre temps.
2. Adquirir l'estímul de conèixer obres representatives de la literatura catalana.
3. Interessar-se per altres manifestacions culturals, afins a la literària: cinema, teatre, exposicions.
4. Tenir cura de l'expressió oral i escrita amb la consciència que és indicativa del propi nivell de cultura.
5. Exposar una visió, sintètica però clara, de la literatura catalana.
6. Relacionar les obres principals de la literatura catalana amb els seus equivalents en la literatura universal.
7. Comentar, amb la competència lingüística suficient i els raonaments pertinents, un text literari.
8. Compondre textos imitatius.
9. Desenvolupar la capacitat de relació amb altres disciplines i manifestacions artístiques i culturals.
10. Consultar la bibliografia pertinent i saber-ne extreure les idees principals.
11. Ser receptiu a possibles concepcions contrastades a l'entorn dels fenòmens culturals.
12. Analitzar sis obres de la literatura catalana.
13. Analitzar els principals recursos estilístics de les obres i dels textos treballats.
14. Analitzar els elements essencials que caracteritzen els gèneres literaris (poesia, narrativa, teatre, assaig).
15. Distingir en els textos la presència de tòpics i temes de la tradició literària, tot analitzant-ne la funció específica que aconsegueixen en el context en què es troben.
16. Llegir en veu alta, amb la dicció escaient, textos pertanyents a diferents gèneres literaris.
17. Relacionar els autors/es fonamentals de la literatura catalana amb les èpoques i els moviments als quals pertanyen.
18. Comparar textos d'èpoques o orientacions literàries diferents, tot subratllant-ne, amb els arguments pertinents, tant les diferències com les possibles similituds.
19. Conèixer les particularitats, vicissituds i anomalies de la literatura catalana en relació amb altres literatures.
20. Redactar textos, creatius i argumentatius, amb claredat, coherència i correcció lingüística.